

UTKAST

Forskrift om jernbanevirksomhet mv. på det nasjonale jernbanenettet. (jernbaneforskriften)

Fastsatt av Samferdselsdepartementet med hjemmel i lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven) § 3d, § 3e, § 3f, § 3g, § 4, § 5, § 6, § 7, § 8, § 11, § 13, § 15 og § 16, jf. delegeringsvedtak 22. november 1996 nr. 1076 og delegeringsvedtak 4. april 1997 nr. 275, jf. EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 37 (direktiv 91/440/EØF endret ved direktiv 2001/12/EF, direktiv 2004/51/EF og direktiv 2007/58/EF), nr. 42a (direktiv 95/18/EF endret ved direktiv 2001/13/EF), nr. 41b (direktiv 2001/14/EF), nr. 41e (2004/49/EF) og nr. 95 (kommisjonsrekommendasjon 2004/358/EF).

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

Forskriften gjelder:

- a) tilgang til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet **og tilgang til havne- og terminalspor,**
- a) lisens til jernbaneforetak for å drive gods- og/eller persontransport på det nasjonale jernbanenettet med tilknyttede spor,
- b) sikkerhets sertifikat til jernbaneforetak for å drive gods- og/eller persontransport på det nasjonale jernbanenettet med tilknyttede spor, **og tilgang til opplæringsfasiliteter,**
- c) sikkerhetsgodkjenning til infrastrukturforvalter for å drive jernbaneinfrastruktur som er en del av det nasjonale jernbanenettet,
- d) **markedsovervåking.**

§ 1-2. Forutsetninger for trafikkering

Et jernbaneforetak må ha tilgang, lisens og sikkerhets sertifikat samt ha fått tildelt ruteleie av infrastrukturforvalter for å kunne trafikkere det nasjonale jernbanenettet.

§ 1-3. Myndighetenes oppgaver, delegering mv.

Samferdselsdepartementet gir tilgang til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet etter § 2-2.

Samferdselsdepartementet godkjenner transportvilkår og tilleggsavgift for rutegående persontransport **etter § 4-1 i forskriften her.**

Samferdselsdepartementet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra forskriften her når dette ikke er i strid med internasjonale avtaler som Norge har inngått.

Statens jernbanetilsyn er tilsynsmyndighet i henhold til jernbaneloven § 3d, § 3e, § 3f, § 3g, § 12 og § 13.

Statens jernbanetilsyn utøver tilsyn i henhold til jernbaneloven § 11 og får den myndighet som tilligger departementet i jernbaneloven § 11 femte ledd til å tilbakekalle tillatelser gitt i medhold av loven ved brudd på vilkår og krav som er satt til virksomheten.

Statens jernbanetilsyn utsteder lisens, sikkerhets sertifikat og sikkerhetsgodkjenning. Statens jernbanetilsyn er sikkerhetsmyndighet i henhold til direktiv 2004/49/EF

Statens jernbanetilsyn får den myndighet som tilligger departementet til bl.a. å godkjenne rullende materiell og infrastruktur mv. i henhold til jernbaneloven § 4 og § 5.

Statens jernbanetilsyn overvåker konkurransen på markedene for jernbanetransport, herunder markedene med godstransport med jernbane i henhold til direktiv 91/440/EØF artikkel 10 punkt 7, endret ved direktiv 2001/12/EF, og kan gi forskrift som utfyller kapittel 7 i forskriften her.

Statens jernbanetilsyn avgjør om hovedformålet med den internasjonale persontransporttjenesten som nevnt i § 2-1 første ledd bokstav d i forskriften her er grensekryssende passasjertransport.

Statens jernbanetilsyn avgjør om den internasjonale persontransporttjenesten vil kunne skade den økonomiske likevekt i kontrakt om offentlig tjenesteytelse.

Statens jernbanetilsyn kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette nærmere krav til og vilkår for å drive jernbanevirksomhet for å ivareta hensynet til en sikker og hensiktsmessig trafikkavvikling samt miljø etter jernbaneloven § 6.

Statens jernbanetilsyn kan i forskrift fastsette at trafikkstyrer skal ha fullmakt til å sette i verk umiddelbare tiltak for å ivareta en sikker og hensiktsmessig trafikkavvikling i forbindelse med utøving av trafikkstyring.

§ 1-4. Definisjoner

I forskriften her forstås med:

- a) *det nasjonale jernbanenettet*: den jernbaneinfrastruktur som er beregnet på persontransport og/eller godstransport og som forvaltes av Jernbaneverket som infrastrukturforvalter, (jf. dog § 3-2 annet ledd),
- b) *infrastrukturforvalter*: ethvert organ eller foretak som er ansvarlig særlig for å opprette og vedlikeholde jernbaneinfrastrukturen eller deler av denne som angitt i direktiv 91/440/EØF artikkel 3; dette kan også omfatte forvaltning av kontroll- og sikkerhetssystemer for infrastrukturen. Infrastrukturforvalterens oppgaver på et nett eller en del av et nett kan tildeles forskjellige organer eller foretak,
- c) *jernbaneforetak*: jernbaneforetak som definert i fordelingsforskriften, og ethvert annet offentlig eller privat foretak, hvis virksomhet er å yte tjenester for transport av gods og/eller passasjerer med jernbane, og som forplikter seg til å sørge for trekkraften; dette gjelder også foretak som bare sørger for trekkraften,
- d) *jernbanevirksomhet*: virksomhet som driver gods- og persontransport, infrastruktur og trafikkstyring,
- e) *kombinert godstransport*: artikkel 1 i direktiv 92/106/EØF,

- f) *lisens*: en tillatelse utstedt til et foretak i en EØS-stat eller Sveits, der det anerkjennes som jernbaneforetak i henhold til direktiv 95/18/EF. Anerkjennelsen kan begrenses til utøvelsen av visse former for transport,
- g) *regional transport*: transporttjenester utført for å møte transportbehovet i en region,
- h) *sikkerhetsgodkjenning*: en bekreftelse på at infrastrukturforvalter, herunder trafikkstyrer har et eget sikkerhetsstyringssystem som kan oppfylle kravene fastsatt i TSler og i andre relevante EØS-regler samt krav i eller i medhold av jernbaneloven,
- i) *sikkerhets sertifikat*: en bekreftelse på at jernbaneforetaket har et eget sikkerhetsstyringssystem som kan oppfylle kravene fastsatt i TSler og i andre relevante EØS-regler samt i nasjonale sikkerhetsregler,
- j) *sikkerhetsstyringssystem*: organisasjon og systemer opprettet av en infrastrukturforvalter eller et jernbaneforetak med på henblikk sikker forvaltning av deres virksomhet,
- k) *tekniske spesifikasjoner for samtrafikkevne (TSI)*: de spesifikasjoner som gjelder for hvert delsystem med sikte på å oppfylle de grunnleggende krav og sikre samtrafikkevnen i de transeuropeiske jernbanesystemene for høyhastighetstog og konvensjonelle tog som angitt i direktiv 96/48/EF og direktiv 2001/16/EF,
- l) *transport i byer og forsteder*: transporttjenester utført for å møte transportbehovet i en bykjerne eller et byområde, samt transportbehov mellom denne bykjerne eller dette byområdet og forstedene,
- m) *internasjonal persontransporttjeneste*: persontransport der et tog krysser minst en EØS-stats grense og der tjenestens hovedformål er å transportere passasjerer mellom stasjoner i forskjellige EØS-stater; toget kan kobles sammen eller adskilles og de ulike delene kan ha forskjellige opprinnelses- og bestemmelsessteder, forutsatt at alle vognene krysser minst en grense.

Kapittel 2. Tilgang til å trafikere det nasjonale jernbanenettet mv.

§ 2-1. Jernbaneforetak som har tilgang til å trafikere det nasjonale jernbanenettet

Følgende jernbaneforetak hvis hovedvirksomhet er transport av gods og/eller personer, har på rimelige vilkår tilgang til å trafikere det nasjonale jernbanenettet under forutsetning av at foretaket har lisens og sikkerhets sertifikat for den aktuelle type transport og strekning:

- a) NSB AS,
- b) Flytoget AS i det omfang departementet bestemmer,
- c) jernbaneforetak som vil drive nasjonal og internasjonal godstransport av enhver art,
- d) jernbaneforetak som har som hovedformål å drive internasjonal persontransport,
- e) jernbaneforetak som vil drive internasjonal kombinert godstransport,
- f) jernbaneforetak som tildeles avtale om persontransport med det offentlige, på den delen av det nasjonale jernbanenettet som avtalen omfatter.

Tilgangen omfatter også nødvendig transport av materiellet på det nasjonale jernbanenettet.

Dersom det gis særretter på bakgrunn av avtale med det offentlige etter første ledd bokstav f, kan departementet begrense tilgangsretten tilsvarende for NSB AS.

§ 2-2. Jernbaneforetak som kan søke departementet om tilgang til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet

Følgende jernbaneforetak som er etablert i Norge kan av departementet gis tilgang til å trafikkere hele eller deler av det nasjonale jernbanenettet:

- a) foretak som bare driver transport i byer og forsteder eller regional transport på egen kjørevei,
- b) foretak som vil drive persontransport på deler av det nasjonale jernbanenettet hvor **NSB AS** har innstilt slik trafikk,
- c) foretak som vil drive museumsvirksomhet eller annen persontransport med et begrenset omfang.

Tilgangsrettigheten kan bare utøves dersom jernbaneforetaket har lisens etter kapittel 4 og sikkerhets sertifikat etter kapittel 5 i forskriften her.

Tilgang etter bokstavene a og b gis i tilfeller hvor dette vil bidra til en hensiktsmessig trafikkavvikling. Tilgang etter bokstav c kan bare gis dersom trafikkvirksomheten ikke vil være i konkurranse med rutegående persontransport.

§ 2-3. Forbud mot overdragelse o.l.

Tilgang gitt av departementet etter § 2-2 til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet kan ikke overdras, herunder leies, leases, lånes eller på andre måter overlates til andre.

§ 2-4. Tilbakekall av tilgang til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet

Tilgang til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet etter § 2-2 kan tilbakekalles av departementet dersom jernbaneforetaket ikke oppfyller vilkårene som er stilt for tilgangen.

Tilgangen kan også tilbakekalles når den ikke har vært benyttet i de siste seks måneder fra den dag den kunne vært tatt i bruk. Det samme gjelder dersom virksomheten er opphørt i seks måneder.

§ 2-5. Tilgang til havne- og terminalspor som er knyttet til det nasjonale jernbanenettet

Tilgang til spor og yting av tjenester i terminaler og havner knyttet til jernbanevirksomhet og som mer enn en sluttbruker benytter eller kan benytte, skal gis til alle jernbaneforetak på en måte som gir innsyn og ikke forskjellsbehandler. Anmodninger fra jernbaneforetak kan pålegges begrensinger bare dersom det finnes mulige alternativer med jernbane på markedsvilkår.

Kapittel 3. Nærmere om retten til internasjonal persontransport

§ 3-1. Vurdering av hovedformålet med transporten

Statens jernbanetilsyn avgjør, på forespørsel fra berørte myndigheter eller jernbaneforetak, hvorvidt hovedformålet med tjenesten er internasjonal persontransport.

§ 3-2. Rett til stopp underveis på ruten, herunder rett til å ta opp og sette av passasjerer i Norge

Ved utførelse av internasjonale persontransporttjenester har jernbaneforetaket rett til å ta med passasjerer fra enhver stasjon langs den internasjonale ruten og til å sette dem av ved en annen stasjon, herunder stasjoner som ligger i Norge.

§ 3-3. Begrensing i retten til å ta med og sette av passasjerer i Norge

Retten etter § 3-2 er begrenset for tjenester mellom et avgangs- og ankomststed som omfattes av en eller flere kontrakter om offentlig tjenesteytelse som er i samsvar med gjeldende EØS-regelverk. En slik begrensning kan ikke innskrenke retten til å ta med passasjerer fra en hvilken som helst stasjon som ligger langs en internasjonal rute eller til å sette dem av ved en annen stasjon, herunder stasjoner i samme EØS-stat, med unntak av de tilfeller når utøvelse av denne retten vil kunne skade den økonomiske likevekten i en kontrakt om offentlig tjenesteytelse.

Statens jernbanetilsyn skal, på forespørsel fra berørte myndigheter og jernbaneforetak, foreta en objektiv økonomisk analyse for å vurdere om den økonomiske likevekten i kontrakt om offentlig tjenesteytelse vil kunne skades.

Ved vurderingen av om den økonomiske likevekten i kontrakt om offentlig tjenesteytelse vil kunne skades, skal det legges vekt på konsekvensene for lønnsomheten for tjenester som er omfattet av kontrakt om offentlig tjenesteytelse, herunder betydningen for nettokostnadene for den eller de kompetente kjøpsmyndigheter som tildelte kontrakten, passasjerenes etterspørsel, billettpriser, takstsystemer, beliggenhet av og antall stopp på begge sider av grensen og rutetabell, herunder antall avganger og tidspunkt for avgangene.

På Gjøvikbanen er retten til å ta med og sette av passasjerer underveis for internasjonale persontransporttjenester begrenset fram til ruteterminskiftet i juni 2016.

§ 3-4. Saksbehandlingsregler mv.

Jernbaneforetak som akter å søke om infrastrukturkapasitet for å drive internasjonal persontransport skal underrette infrastrukturforvalteren og Statens jernbanetilsyn om dette. Statens jernbanetilsyn kan be om supplerende opplysninger for å kunne treffe avgjørelse etter § 3-1 og § 3-3.

Statens jernbanetilsyn skal sørge for at informasjon gitt etter første ledd oversendes den eller de myndigheter som tildelte kontrakt om offentlig tjenesteytelse og jernbaneforetak som oppfyller kontrakt om offentlige tjenesteytelse. Statens jernbanetilsyn fastsetter samtidig en frist for partene som nevnt i første punktum for å anmode om tilsynets vurdering i henhold til § 3-1 og § 3-3. Disse partene skal gi tilsynet de nødvendige opplysninger som kreves for å treffe slik avgjørelse.

Statens jernbanetilsyn skal treffe sin begrunnede avgjørelse innen en på forhånd fastsatt rimelig frist, og under alle omstendigheter innen to måneder etter å ha mottatt alle relevante opplysninger.

Statens jernbanetilsyn skal i sin avgjørelse opplyse innen hvilken tidsperiode og under hvilke forhold berørte myndigheter, infrastrukturforvalteren, jernbaneforetaket som oppfyller

kontrakten om offentlig tjenesteytelse eller jernbaneforetaket som søker om tilgang kan anmode om fornyet behandling av avgjørelsen.

Kapittel 4. Særskilte vilkår mv. til jernbaneforetak og infrastrukturforvalter i forbindelse med driften

§ 4-1. Særskilte vilkår mv. til jernbaneforetak i forbindelse med driften

Departementet skal godkjenne transportvilkår for jernbaneforetak som driver rutegående persontransport.

Departementet skal godkjenne tilleggsavgift for reisende uten gyldig billett.

Jernbaneforetak skal drives etter de prinsipper som gjelder for kommersielle selskaper, noe som også skal omfatte de forpliktelser til offentlig tjenesteytelse som staten eventuelt pålegger dem og de kontrakter som offentlig tjenesteytelse som de inngår med vedkommende myndigheter.

Jernbaneforetak vedtar selv sine virksomhetsplaner, herunder investerings- og finansieringsplaner. Disse planene skal utarbeides for at foretakene skal oppnå finansiell likevekt og de øvrige mål for den tekniske kommersielle og finansielle forvaltningen; de skal også fastsette midlene til å gjennomføre disse målene.

Jernbaneforetak skal føre og offentliggjøre resultatregnskaper og enten balanser eller en årlig oversikt over aktiva og passiva i forbindelse med utføring av godstransport med jernbane. Midler som utbetales til virksomhet i forbindelse med utføring av persontransport som inngår i offentlig tjeneste, skal føres atskilt i de relevante regnskaper og må ikke overføres til virksomhet i forbindelse med utføring av annen transport eller andre former for virksomhet.

§ 4-2. Særskilte vilkår til infrastrukturforvalter i forbindelse med driften

Infrastrukturforvalter skal utarbeide en virksomhetsplan som omfatter investerings- og finansieringsprogrammer. Planen skal utformes med henblikk på å sikre optimal og effektiv anvendelse og utvikling av infrastrukturen og samtidig sikre økonomisk balanse og omfatte de midler som er nødvendig for å oppnå disse målene. Departementet kan gi nærmere retningslinjer for utarbeidelse av slike planer.

For å ivareta forpliktelser gitt i direktiv 2001/14/EF, kan departementet i forskrift eller enkeltvedtak stille særskilte vilkår for private virksomheter som vil opprette og vedlikeholde infrastruktur som skal inngå som en del av det nasjonale jernbanenettet. **I tillegg kan det stilles krav til forsikring/garanti for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten.**

§ 4-3. Vilkår til regnskaper i integrerte jernbanevirksomheter

For integrerte **jernbanevirksomheter** skal det føres og offentliggjøres atskilte resultatregnskaper og balanser, på den ene siden for virksomhet tilknyttet jernbaneforetaks yting av transporttjenester og på den andre siden for virksomhet tilknyttet forvaltningen av jernbaneinfrastrukturen. Eventuell offentlig støtte utbetalt til **en** av disse

virksomhetsområdene kan ikke overføres til det andre. Regnskapene for de to virksomhetsområdene skal ha en form som gjenspeiler dette forbudet.

§ 4-4. Særskilte *vilkår* til avtaler mellom jernbaneforetak og infrastrukturforvalter

Jernbaneforetak skal inngå nødvendige avtaler med infrastrukturforvalteren for den jernbaneinfrastruktur som benyttes. Vilåårene for slike avtaler skal sikre innsyn og adgang uten forskjellsbehandling, i samsvar med fordelingsforskriften.

Kapittel 5. Lisens for jernbaneforetak

§ 5-1. *Krav om lisens*

Jernbaneforetak som skal trafikkere det nasjonale jernbanenettet må ha lisens etter dette kapittel. Lisensen gjelder i hele EØS-området. Lisens utferdiget i en annen EØS-stat eller i Sveits gjelder i Norge.

§ 5-2. *Vilkår for lisens (ny overskrift)*

Jernbaneforetak som er etablert i Norge må oppfylle vilåårene til vandel, økonomisk evne og faglig dyktighet, samt forsikring/garanti som beskrevet i § 4-3 til § 4-6 for å få lisens. Lisensen kan begrenses til en bestemt type transport. Lisensen utstedes av Statens jernbanetilsyn på eget skjema i henhold til kommisjonsrekommendasjon 2004/358/EF med tilpasninger.

§ 5-3. *Vandel m.m.*

Eier av foretaket må ha god vandel og ikke være slått konkurs. Er eieren en juridisk person må daglig leder oppfylle kravene. Det kan i tillegg stilles krav til at andre personer i ledelsen må oppfylle disse kravene.

Kravet til god vandel er oppfylt når personer som nevnt i første ledd:

- a) ikke er dømt for alvorlige straffbare forhold, herunder overtredelse av forretningsmessig art,
- b) ikke er dømt for alvorlige brudd på særlig lovgivning som gjelder transport,
- c) ikke er dømt for alvorlige eller gjentatte brudd på sosialrettslige eller arbeidsrettslige forpliktelser, herunder forpliktelser i henhold til arbeidervern- og arbeidsmiljølovgivningen, og forpliktelser som følger av tollovgivningen når det dreier seg om et foretak som ønsker å utføre grensekryssende godstransport som er underlagt tollprosedyrer.

For å dokumentere at kravene til vandel er oppfylt, må det fremlegges politiattest for personer nevnt i første ledd.

§ 5-4. *Økonomisk evne*

Foretaket må ha tilfredsstillende økonomisk evne.

Kravet til økonomisk evne er oppfylt når foretaket kan godtgjøre at det i et tidsrom på tolv måneder kan oppfylle sine løpende og potensielle forpliktelser, som skal være vurdert på et realistisk grunnlag, og foretaket ikke har betydelige restanser på skatt eller trygdeavgift.

For å dokumentere at kravet til økonomisk evne er oppfylt, må foretaket fremlegge årsregnskap eller, dersom dette ikke er mulig, årsbalansen.

Foretaket må videre fremlegge opplysninger om følgende forhold:

- a) disponible midler, herunder tilgodehavende i bank, bevilget kassakreditt og lån,
- b) kapital og aktiva som kan stilles som sikkerhet,
- c) driftskapital,
- d) relevante kostnader, herunder anskaffelseskostnader og á kontobetalingen i forbindelse med kjøretøy, grunn, bygninger, anlegg og rullende materiell,
- e) kostnader som påhviler foretakets aktiva.

Opplysningene skal dokumenteres gjennom en revisjonsberetning og egnet dokumentasjon fra bank, revisor eller autorisert regnskapsfører.

Det skal fremlegges skatteattest.

§ 5-5. Faglig dyktighet

Kravene til faglig dyktighet er oppfylt når jernbaneforetaket som søker lisens, har eller vil ha en ledelsesorganisasjon som har den kunnskap og/eller erfaring som er nødvendig for å utøve sikker og effektiv driftskontroll og overvåking av driftsformene angitt i lisensen.

For å dokumentere kravene til faglig dyktighet må det fremlegges følgende dokumentasjon:

- a) beskrivelse av den virksomhet som skal drives,
- b) firmaattest,
- c) opplysninger om faglig dyktighet i ledelsesorganisasjonen, herunder kvalifikasjonskrav.

§ 5-6. Forsikring/garanti

Jernbaneforetaket skal være tilstrekkelig forsikret eller ha garanti for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten, herunder dekning av erstatningsansvar i tilfelle ulykker, særlig når det gjelder passasjerer, bagasje, frakt, post og tredjemann.

Forsikringen/garantien må som minimum ha en dekning på 4500 G (folketrygdens grunnbeløp) per skadetilfelle.

For å dokumentere at kravet til forsikring/garanti er oppfylt, må det fremlegges opplysninger om forsikring eller garanti som dekker erstatningsansvar nevnt i første ledd.

§ 5-7. Saksbehandlingstid

Søknad om lisens avgjøres snarest mulig og senest tre måneder etter at Statens jernbanetilsyn har mottatt alle nødvendige opplysninger.

§ 5-8. Ansvar for virksomheten

Ansvaret for virksomheten ligger hos den som **innehar** lisensen. Ansvaret omfatter blant annet at virksomheten drives på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte, og at vilkårene som er satt for virksomheten i eller i medhold av lov er oppfylt.

§ 5-9. Forbud mot overdragelse o.l.

Lisensen kan ikke overdras, **herunder leies, leases, lånes eller på andre måter overlates** til andre.

§ 5-10. Lisensens gyldighet

En lisens er gyldig så lenge jernbaneforetaket oppfyller kravene til **vandel, økonomisk evne, faglig dyktighet og forsikring/garanti som beskrevet i §§ 4-3, § 4-4, § 4-5 og § 4-6.**

§ 5-11. Fornyet lisens ved endring av jernbaneforetakets rettslige stilling m.m.

Statens jernbanetilsyn skal varsles ved endringer av jernbaneforetakets rettslige stilling, herunder skifte av daglig leder, endringer i eierforhold, for eksempel fusjon, overtakelse eller større endringer i eiersammensetningen. Statens jernbanetilsyn kan i slike tilfeller kreve at det skal søkes om ny lisens. Virksomheten kan fortsette mens søknaden behandles dersom sikkerheten ivaretas.

Dersom et jernbaneforetak har til hensikt å endre eller utvide sin virksomhet i betydelig grad, skal lisensen fremlegges Statens jernbanetilsyn for fornyet vurdering.

§ 5-12. Suspensjon og tilbakekall av lisens

Lisensen skal suspenderes eller tilbakekalles av Statens jernbanetilsyn dersom kravene ikke lenger er oppfylt. Ved konkursbehandling eller tilsvarende behandling skal lisensen tilbakekalles, dersom det ikke er realistiske muligheter for en tilfredsstillende finansiell omstrukturering innen en rimelig frist.

Når et jernbaneforetak har innstilt sin virksomhet i seks måneder eller ikke har begynt sin virksomhet seks måneder etter at lisensen er utstedt, kan Statens jernbanetilsyn bestemme at lisensen skal suspenderes eller tilbakekalles og fremlegges for fornyet vurdering.

Et jernbaneforetak kan søke om en lengre frist for å starte opp virksomhet dersom transporttjenestens særlige karakter tilsier dette.

Dersom lisensen suspenderes eller tilbakekalles på grunn av at kravet til økonomisk evne ikke lenger er oppfylt, kan Statens jernbanetilsyn mens jernbaneforetaket omorganiseres, utstede midlertidig lisens med gyldighet inntil seks måneder, forutsatt at sikkerheten ivaretas.

Kapittel 6. Sikkerhets sertifikat for jernbaneforetak

§ 6-1. Krav om sikkerhets sertifikat

Jernbaneforetak med lisens utstedt av Statens jernbanetilsyn må ha sikkerhets sertifikat i henhold til § 5-2.

Jernbaneforetak med lisens fra annen EØS-stat eller Sveits må ha sikkerhets sertifikat i henhold til § 5-2 bokstav b og oppfylle kravet til forsikring i § 5-3.

Sikkerhets sertifikatet skal angi type transport det gjelder for og kan omfatte hele eller deler av det nasjonale jernbanenettet, og skal inneholde en bekreftelse på at jernbaneforetaket har et sikkerhetsstyringssystem som angitt i sikkerhetsforskriften. Videre skal sikkerhets sertifikatet inneholde en bekreftelse på godtakelsen av tiltakene truffet av jernbaneforetaket med henblikk på å oppfylle spesifikke krav som er nødvendige for sikker drift på det nasjonale jernbanenettet.

§ 6-2. *Vilkår for sikkerhets sertifikat og tilgang til nødvendig opplæring*

For å få utstedt sikkerhets sertifikat må jernbaneforetaket

- a) ha et sikkerhetsstyringssystem som tilfredsstillere kravene i sikkerhetsforskriften, samt oppfylle kravene fastsatt i TSier og andre relevante EØS-bestemmelser, og
- b) kunne oppfylle spesifikke nasjonale krav som er satt med henblikk på risikohåndtering og sikker bruk av nettet.

Sertifiseringen som utføres etter første ledd bokstav a gjelder i hele EØS-området for tilsvarende jernbanetransport.

For å dokumentere at kravet i bokstav b er oppfylt må jernbaneforetak fremlegge følgende dokumentasjon:

- a) beskrivelse av hvordan sikkerhetsstyringssystemet sikrer samsvar med krav i eller i medhold av jernbaneloven og andre regler som gjelder for virksomheten, herunder bestemmelser for personell og rullende materiell,
- b) beskrivelse av de forskjellige kategoriene av personell hos foretaket eller hos underleverandøren, og hvordan disse oppfyller kravene i eller i medhold av jernbaneloven og dokumentasjon som viser at personell er behørig autorisert eller sertifisert,
- c) beskrivelse av de forskjellige typene rullende materiell som skal brukes i virksomheten, herunder dokumentasjon som viser at materiellet oppfyller kravene i eller i medhold av jernbaneloven og eventuelt er godkjent eller tillatt tatt i bruk.

Det skal kun fremlegges kortfattet dokumentasjon for de elementer som oppfyller TSier og andre krav fastsatt i samtrafikkforskriften og høyhastighetsforskriften.

§ 6-3. *Forsikring*

Foretak med lisens utstedt i annen EØS-stat eller Sveits må være forsikret eller ha garanti for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten, herunder dekning av erstatningsansvar i tilfelle ulykker, særlig når det gjelder passasjerer, bagasje, frakt, post og tredjemann. Forsikringen/garantien må som minimum ha en dekning på 4500 G (folketrygdens grunnbeløp) per skadetilfelle.

For å dokumentere at kravet til forsikring/garanti er oppfylt, må det fremlegges opplysninger om forsikring eller garanti som dekker erstatningsansvar nevnt i første ledd.

§ 6-4. *Språk*

Søknaden skal være utformet på norsk.

§ 6-5. *Saksbehandlingstid*

Søknad om sikkerhets sertifikat avgjøres omgående og senest fire måneder etter at Statens jernbanetilsyn har mottatt alle de nødvendige opplysningene og eventuelle tilleggsopplysninger som kreves. Dersom søkeren anmodes om å framlegge tilleggsopplysninger, skal disse fremlegges umiddelbart.

§ 6-6. *Ansvar for virksomheten*

Ansvar for virksomheten ligger hos den som innehar sikkerhets sertifikatet. Ansvar omfatter blant annet at virksomheten drives på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte, og at vilkårene som er satt for virksomheten i eller i medhold av lov er oppfylt.

§ 6-7. *Forbud mot overdragelse o.l.*

Sikkerhets sertifikatet kan ikke overdras, herunder leies, leases, lånes eller på andre måter overlates til andre.

§ 6-8. *Fornyelse og endring av sikkerhets sertifikat*

Sikkerhets sertifikat fornyes etter søknad fra jernbaneforetaket minst hvert femte år.

Jernbaneforetaket skal omgående underrette Statens jernbanetilsyn om alle vesentlige endringer i forutsetningene som ble lagt til grunn for utstedelsen av sikkerhets sertifikatet. Foretaket skal i tillegg underrette Statens jernbanetilsyn hver gang det innføres en ny type kategori personell eller nye typer rullende materiell.

Statens jernbanetilsyn kan kreve at sikkerhets sertifikatet skal revideres ved vesentlige endringer i krav i eller i medhold av jernbaneloven. Sikkerhets sertifikatet skal ajourføres helt eller delvis ved alle vesentlige endringer av virksomhetens art eller omfang.

Forskriftens § 5-5 gjelder tilsvarende ved fornyelse.

§ 6-9. *Tilbakekall av sikkerhets sertifikat*

Statens jernbanetilsyn skal tilbakekalle hele eller deler av sikkerhets sertifikatet dersom jernbaneforetaket ikke oppfyller kravene til sikkerhets sertifikatet.

Statens jernbanetilsyn skal tilbakekalle et sikkerhets sertifikat dersom det viser seg at virksomheten ikke har anvendt det i året etter utstedelsen.

§ 6-10. *Rett til tilgang til opplæring m.m.*

Jernbaneforetak skal ha tilgang til opplæring av førere og togpersonale, der slik opplæring er nødvendig for å oppnå sikkerhets sertifikat, på like vilkår og uten forskjellsbehandling til en rimelig og rettferdig pris som står i forhold til kostnaden, som også kan omfatte en overskuddsmargin.

Tjenestene som tilbys, må omfatte opplæring i nødvendig linjekunnskap, driftsregler og driftsmetoder, systemet for signalgiving og styring, samt gjeldende fremgangsmåter ved nødssituasjoner på de aktuelle linjene.

Når jernbaneforetak ansetter nye førere, nytt togpersonell og nytt personell til å utføre viktige sikkerhetsoppgaver skal det kunne ta hensyn til opplæring, kvalifikasjoner og erfaring som kan være oppnådd tidligere fra andre jernbaneforetak. Med henblikk på dette har nevnte personell rett til å få tilgang til og kopier av, samt til å fremlegge alle dokumenter som bekrefter deres opplæring, kvalifikasjoner og erfaring.

Tilgang til opplæring og ansvaret for nivået på opplæringen for øvrig skal skje i tråd med bestemmelsene i artikkel 13 i direktiv 2004/49/EF.

Kapittel 7. Sikkerhetsgodkjenning av infrastrukturforvalter

§ 7-1. Krav om sikkerhetsgodkjenning

Infrastrukturforvalter på det nasjonale jernbanenettet må ha sikkerhetsgodkjenning utstedt av Statens jernbanetilsyn. **Sikkerhetsgodkjenningen omfatter egentransport i forbindelse med drift og vedlikehold o.l. av infrastrukturen.** Sikkerhetsgodkjenningen vil også omfatte tilknyttet infrastruktur som infrastrukturforvalteren etter avtale påtar seg å drive for private, herunder sidespor og terminalspor.

Sikkerhetsgodkjenningen skal inneholde en bekreftelse på godtakelsen av infrastrukturforvalterens sikkerhetsstyringssystem. Videre skal godkjenningen inneholde en bekreftelse på godtakelsen av vilkårene i § 7-2.

§ 7-2. Vilkår for sikkerhetsgodkjenning

For å få utstedt sikkerhetsgodkjenning må infrastrukturforvalter:

- a) ha et sikkerhetsstyringssystem som tilfredsstillter kravene i sikkerhetsforskriften og
- b) kunne oppfylle spesifikke krav som er nødvendige for sikker utforming, sikkert vedlikehold og sikker drift av jernbaneinfrastrukturen, herunder vedlikehold og drift av systemet for trafikkstyring og signalgiving.

§ 7-3. Saksbehandlingstid

Søknad om sikkerhetsgodkjenning avgjøres omgående og senest fire måneder etter at Statens jernbanetilsyn har mottatt alle de nødvendige opplysningene og eventuelle tilleggsopplysninger som kreves. Dersom søkeren anmodes om å framlegge tilleggsopplysninger, skal disse fremlegges umiddelbart.

§ 7-4. Ansvar for virksomheten

Ansvar for virksomheten ligger hos den som innehar sikkerhetsgodkjenningen. Ansvar omfatter blant annet at virksomheten drives på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte, og at vilkårene som er satt for virksomheten i eller i medhold av lov er oppfylt.

§ 7-5. Forbud mot overdragelse o.l.

Sikkerhetsgodkjenningen kan ikke overdras, herunder leies, leases, lånes eller på andre måter overlates til andre.

§ 7-6. Fornyelse og endring av sikkerhetsgodkjenning

Sikkerhetsgodkjenningen fornyes etter søknad fra infrastrukturforvalteren minst hvert femte år.

Sikkerhetsgodkjenningen skal ajourføres helt eller delvis ved alle vesentlige endringer av infrastrukturen, signalsystemet eller energiforsyningen eller av prinsippene for drift og vedlikehold av disse. Infrastrukturforvalteren skal omgående underrette Statens jernbanetilsyn om alle slike endringer.

Statens jernbanetilsyn kan kreve revisjon av sikkerhetsgodkjenningen etter vesentlige endringer av krav fastsatt i eller i medhold av jernbaneloven.

Forskriftens § 6-3 gjelder tilsvarende for fornyelse og ajourføring av sikkerhetsgodkjenningen.

§ 7-7. Tilbakekall av sikkerhetsgodkjenning

Statens jernbanetilsyn skal tilbakekalle sikkerhetsgodkjenningen dersom infrastrukturforvalter ikke lenger oppfyller kravene som gjelder for sikkerhetsgodkjenningen.

Kapittel 8. Markedsovervåkning

§ 8-1. Formålet med markedsovervåking

Formålet med markedsovervåkingen er å arbeide for et effektivt jernbanemarked med sunn konkurranse og likeverdige vilkår.

§ 8-2. Klage

Alle søkere eller andre berørte parter kan fremsette klage til Statens jernbanetilsyn i saker som omfattes av § 1-3 **åttende** ledd, dersom de mener at de har blitt urettferdig behandlet, utsatt for forskjellsbehandling eller krenket på andre måter.

§ 8-3. Statens jernbanetilsyns myndighet

Statens jernbanetilsyn skal så snart som mulig på grunnlag av klage eller på eget initiativ, treffe beslutning om nødvendige tiltak for å rette på en uønsket negativ utvikling i markedet.

Kapittel 9. Administrative bestemmelser

§ 9-1. Saksbehandlingsregler

Dersom ikke annet er særskilt bestemt i forskriften her, gjelder forvaltningslovens saksbehandlingsregler. Dette omfatter også at Statens jernbanetilsyn skal gi veiledning om hvordan lisens og sikkerhetssertifikat oppnås og hvilke krav som gjelder, herunder tilgang til forskrifter og eventuelle andre dokumenter som er aktuelle i forbindelse med søknader. Det skal gis særlig veiledning til jernbaneforetak som søker om sikkerhetssertifikat for tjenester på en bestemt begrenset del av en infrastruktur, med særlig angivelse av reglene som gjelder for den aktuelle delen.

Statens jernbanetilsyn skal utgi en søknadsveiledning med angivelse og forklaring av kravene i forbindelse med sikkerhetssertifikater og en liste over dokumenter som må fremlegges. Denne skal være tilgjengelig for alle søkere kostnadsfritt.

§ 9-2. Underretning til andre myndigheter

Dersom det hersker alvorlig tvil om et jernbaneforetak med lisens utstedt av myndighet i en annen EØS-stat eller Sveits oppfyller kravene i direktiv 95/18/EF, skal Statens jernbanetilsyn uten ugrunnet opphold underrette den lisensutstedende myndighet i vedkommende EØS-stat eller Sveits om dette.

Ved utstedelse, suspensjon, tilbakekall eller endring av lisens skal Statens jernbanetilsyn så snart som mulig underrette departementet om dette slik at departementet kan varsle EFTAs overvåkningsorgan.

Statens jernbanetilsyn skal innen en måned underrette det europeiske jernbanebyrå (ERA) om sikkerhetsattestifikater og sikkerhetsgodkjenninger som er utstedt, fornyet, endret eller tilbakekalt. Den skal angi navn og adresse til jernbaneforetaket eller infrastrukturforvalteren, utstedelsesdato, virkeområde og gyldighet for sikkerhetsattestifikatet eller sikkerhetsgodkjenningen og grunnene til en eventuell tilbakekalling.

Dersom Statens jernbanetilsyn tilbakekaller et sikkerhetsattestifikat utstedt i henhold til § 5-2 bokstav b skal det straks underrette den nasjonale sikkerhetsmyndighet i den stat som har utstedt sikkerhetsattestifikatet i samsvar med direktiv 2004/49/EF (sikkerhetsdirektivet) art. 10 nr. 2 bokstav a om dette.

§ 9-3. Underretning om endringer i lov eller forskrift mv.

Departementet skal straks underrette EFTAs overvåkningsorgan om alle endringer av de nasjonale sikkerhetsreglene og om alle nye slike regler som vedtas, med mindre den aktuelle regelen utelukkende berører gjennomføringen av TSIs.

Statens jernbanetilsyn skal hvert år utarbeide og offentliggjøre en rapport om virksomheten det foregående år. Rapporten skal inneholde følgende opplysninger:

- a) utviklingen av jernbanesikkerheten, herunder en oversikt over situasjonen på medlemskapsplan med hensyn til felles sikkerhetsindikatorer som angitt i vedlegg I i direktiv 2004/49/EF,
- b) viktige endringer i lover og forskrifter med hensyn til jernbanesikkerhet,
- c) utviklingen med hensyn til sikkerhetsattestifisering og sikkerhetsgodkjenning,
- d) resultater og erfaringer fra overvåkingen av infrastrukturforvaltere og jernbaneforetakene.

Rapporten skal oversendes det europeiske jernbanebyrå (ERA) innen 30. september hvert år.

§ 9-4. Høring av berørte parter og EFTAs overvåkningsorgan (ESA) ved innføringen av nye nasjonale sikkerhetsregler

Dersom Statens jernbanetilsyn, etter vedtakelsen av felles sikkerhetsmål, vil innføre nye nasjonale sikkerhetsregler som krever et høyere sikkerhetsnivå enn de felles sikkerhetsmålene, eller dersom Statens jernbanetilsyn vil innføre nye nasjonale sikkerhetsregler som kan berøre virksomheten til jernbaneforetaket fra andre EØS-stater som opererer på norsk territorium, skal alle berørte parter høres i god tid.

Videre skal departementet også fremlegge utkastet til sikkerhetsregler med begrunnelse for innføringen for EFTAs overvåkningsorgan.

§ 9-5. Rådskonktiv 90/531/EØF

Bestemmelsene i denne forskrift skal ikke berøre rådskonktiv 90/531/EØF av 17. september 1990 om innkjøpsregler for oppdragsgivere innen vann- og energiforsyning, transport og telekommunikasjon.

Kapittel 10. Ikraftredelse og overgangsbestemmelser

§ 10-1. Ikraftredelse mv.

Forskriften trer i kraft 1. januar 2011. Samtidig oppheves lisensforskriften av 16. desember 2005 nr. 1490

Forskrifter gitt med hjemmel i tillatelsesforskriften av 5. februar 2003 nr. 136 eller i lisensforskriften av 16. desember 2005 nr. 1490 gjelder fortsatt etter at forskriften her trer i kraft.